

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗИ

E. Mazur-Wierzbicka, PhD

the University of Szczecin, Szczecin, Poland

О.М.Олійниченко

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

В останні десятиліття однією з сфер діяльності, що найбільш динамічно розвивається є охорона навколишнього середовища. В основному це пов'язано зі спостережуваним збільшенням забруднення довкілля. Дані питання повинні розглядатися не тільки з точки зору окремих країн, але і в більш широкому сенсі, в глобальному масштабі. Заходи, що проводяться в одній країні можуть призвести до негативних наслідків в інших країнах або регіонах. Тому необхідно докласти зусиль, що ведуть до створення відповідних програм, заходів та політики в цій сфері не тільки на національному, а й міжнародному рівнях. Метою даного дослідження є представлення основ створення, цілей та засад екологічної політики Європейського союзу.

У теперішній час проблематиці охорони навколишнього середовища в Європейському Союзі надається великого значення. Практичною реалізацією дій Співтовариства у цій сфері є екологічна політика (ст. 3, п.1, абз. 1 Договору Європейської Спільноти (ДЄС)), яка є однією з 23 конкретних політик Спільноти [1, с. 452]. Вона з'явилася вперше в Єдиному Європейському Акті (ЄЄА), який санкціонував її як політику Спільноти в Маастрихтському договорі [2, с. 322-324]. З прийняттям ЄЄА політика охорони навколишнього середовища повинна бути врахована при здійсненні інших політик Співтовариства.

Екологічна політика ґрунтується на конкретних засадах, реалізує певні цілі, які визначили акти законодавства Співтовариства. Цілями та загальними

принципами в сфері охорони навколишнього середовища є: сталий розвиток¹, "сприяння соціальному та економічному прогресу, високому рівню зайнятості населення і досягнення довготривалого розвитку ...» (ст. 2 Договору Європейського Союзу (ДЄС)), а також заохочення високого рівня захисту навколишнього середовища [3, с. 263]. Конкретними цілями є (ст. 174 п. 1 ДЄС): збереження, охорона та поліпшення якості природного середовища, захисту здоров'я людини, розумного і раціонального використання природних ресурсів, сприяння вживанню заходів на міжнародному рівні для вирішення регіональних і глобальних екологічних проблем довкілля [4, с. 48-60].

Здійснення цілей екологічної політики визначається існуючими правилами, які були сформульовані в процесі "Природне середовище" ст. 174 абз. 2 (раніше ст. 130 р). Такими принципами є [5, с. 178-208]:

- принцип обережності [6];
- принцип запобігання (прийняття превентивних заходів);
- принцип попередньої ліквідації збитків;
- принцип «забруднювач платить».

Основні напрямки дій, прийнятих в рамках екологічної політики включають наступні питання [7, с. 128]:

1. Вирішення проблем глобального і міжнародного захисту навколишнього середовища.
2. Раціональне управління природними ресурсами, як основи соціально-економічного та біологічного життя людини на Землі.
3. Захист і поліпшення якості навколишнього середовища, при цьому, акцентується увага на охорону здоров'я людини від небезпек і неприємностей.
4. Збереження стану довкілля.
5. Охорона навколишнього середовища від надзвичайних загроз (стихійні лиха, природні катаклізми).

Реалізація екологічної політики підтримується послідовно прийнятими

---

¹ Часто вважається, що принцип сталого розвитку є політичною системою в багатьох країнах. У літературі існує полеміка серед експертів щодо цього питання: чи має бути сталий розвиток принципом, а точніше метою політики охорони навколишнього середовища.

Програмами Дій з Охорони Довкілля. Таких програм було шість. Серед прийнятих і реалізованих Програм Дій з Охорони Довкілля найбільш важливі ролі приписуються Першій, П'ятій і Шостій Програмам. Сутність послідовно визнаних Програм є джерелом знань про напрямки та цілі роботи, заходи, прийняті в ЄЕС, ЄС у галузі охорони навколишнього середовища. Ці програми не мають характер нормативних [8, с. 115].

Європейський Союз приділяє істотне значення питанням охорони навколишнього середовища. Це знайшло своє відображення в законодавстві ЄС, та, у свою чергу, оголошених Програм (у даний час дійсною є Шоста Програма). Турбота про охорону довкілля і раціональне використання природних ресурсів реалізовується в екологічній політиці ЄС (або політиці охорони навколишнього середовища). Основний принцип, на якому була побудована екологічна політика є принцип сталого розвитку. Крім того, в даний час, в Європейському Союзі екологічна політика стає поряд з економічною та соціальною.

1. *Pietraś Z. J. Prawo wspólnotowe i integracja europejska. / Z. J. Pietraś - Lublin.: UMCS, 2005.- 654 s. — ISBN 832272408x*

2. *Mazur-Wierzbicka E. Miejsce zrównoważonego rozwoju w polskiej i unijnej polityce ekologicznej na początku XXI wieku/ E. Mazur- Wierzbicka // Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy w obliczu regionalizacji i globalizacji/ Ed. by M. G. Woźniak – Rzeszów: Mitel, 2006. — ISBN 83-60545-09-X*

3. *Jendrośka J. Prawo ochrony środowiska. / J. Jendrośka, M. Bar. – Wrocław : Podręcznik, 2005 : Centrum Prawa Ekologicznego - 1078 s.*

4. *Kenig-Witkowska M. M. Prawo środowiska Unii Europejskiej. / M. M. Kenig-Witkowska. Warszawa : Zagadnienia systemowe, 2005 – 250 s. — ISBN 978-83-7334-413-6*

5. *Lisowska A. Polityka ochrony środowiska Unii Europejskiej. Podstawy instytucjonalne i programowe / A. Lisowska. Wrocław, 2005 : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego – 234 s. — ISSN 0239-6661*

6. Communication from the Commission on the precautionary principle, COM 1(2000) — Режим доступу : http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/library/pub/pub07_en.pdf - Дата доступа : 23.12.11 - — Назва з екрана.

7. *Paczuski R.* Prawo ochrony środowiska Unii Europejskiej w zarysie / R. Paczuski. Toruń : TNOiK, 1999. - 265 s. — ISBN 83-87673-74-9

8. *Kenig-Witkowska M. M.* Prawo środowiska Unii Europejskiej / M. M. Kenig-Witkowska. - wyd 2.- Warszawa : Zagadnienia systemowe, 2006 – 248 s. — ISBN 83-7334-586-8